

Jiřina Dunková

Anglické podmínkové věty a jejich české překladové ekvivalenty

English conditional clauses and their Czech translation counterparts

Posudek oponentky bakalářské práce

Jak naznačuje už uspořádání teoretické části, spojuje bakalářská práce Jiřiny Dunkové tři různé pohledy na anglické hypotetické podmínkové věty: jejich popis z hlediska anglických akademických mluvnic porovnává s tím, jak se o těchto větách pojednává v učebnicích a pedagogických gramatikách, a zároveň mapuje české překladové protějšky těchto vět. Zajímavě ukazuje, čím se liší výklad podmínkového souvětí v obou typech mluvnic. Zároveň z obou přístupů přebírá terminologii a klasifikaci, kterou používá při popisu překladových korespondencí. Tady autorka zjistila, že čeština je v užívání přítomného a minulého kondicionálu méně systematická než angličtina. Anglickému minulému kondicionálu často dopovídá český kondicionál přítomný. Také české spojky, které odpovídají anglickému *if*, *unless* nebo inverzi, se nepoužívají systematicky podle toho, zda se jedná o podmínku otevřenou nebo hypotetickou.

Spojení tří různých úhlů pohledu je metodologicky náročné a autorka si velmi dobře poradila zejména s prvními dvěma přístupy, popisem z hlediska akademických mluvnic ve srovnání s mluvnicemi pedagogickými. Ke třetí – kontrastivní - části mám dvě připomínky. Při zkoumání dvojic překladových protějšků je obvykle výhodné vyčlenit nejprve jako jednu skupinu dokladů ty překladové páry, kde v cílovém jazyce (v tomto případě v češtině) nelze vůbec identifikovat strukturní protějšek zkoumané konstrukce přítomné v jazyce originálu (např. příklady č. 10, 13, 16, 60 uvedené v Příloze). Tyto případy bývají zajímavé z hlediska translátologického, je však lépe je zkoumat odděleně od případů, kde zůstává v cílovém jazyce nevyjádřena jen některá složka zkoumané konstrukce, nebo je stejný význam vyjádřen jinými gramatickými prostředky (např. finitní podmínková věta proti infinitivní konstrukci). Tak např. v příkladu 20 na str. 43 se vlastně nejedná o nulový protějšek spojky *unless*, ale o absenci celé podmínkové věty. Podobně spojka *že* není v příkladu 24 na str. 44 překladovým protějškem spojky *if*, v příkladu 47 na str. 52 spojce *if* neodpovídá vlastně česká spojka *ale* – rozdíl mezi angličtinou a češtinou je na úrovni výstavby souvětí (spojení hypotaktické oproti parataktickému).

Druhá připomínka se týká metodologické části práce: není přesně popsáno, jak byly excerповány doklady z českých originálů a jejich překladů. Pokud byla excerptce založena na vyhledávání hypotetických podmínkových vět v angličtině, není zjištěno, že anglické věty obsahovaly v podmínkové větě plusquamperfektum (str. 52) tak překvapivé.

Práce je přehledně uspořádána, jednotlivé podkapitoly uzavírá vždy shrnutí, celkové výsledky práce se pak objeví i v závěru. Orientaci v textu usnadňují i tabulky. K jazykové stránce práce mám jen několik poznámek. Bylo by dobře zaměřit se na interpunkci tam, kde se v angličtině a v češtině liší, např. používání čárky před vedlejší větou (str. 17 ... *in the sense, that the question of fulfillment ...*, str. 20 ... *the speaker cannot be sure, whether the condition ...*, podobně na str. 44-5, 46), používání desetinné tečky v angličtině; na konstrukce s adjektivem *possible* (str. 20 ... *the situation ... is possible to happen*, str. 30 ... *a condition that is possible to occur ...*); na používání cizích plurálů (*phenomena* –

str. 7, 43, *corpora*); na psaní velkých písmen v názvech v češtině a v angličtině. Odkazy na sekundární literaturu mají být přesné (str. 16, 17 *A Comprehensive Grammar of the English Language*, str. 15, 18 Quirk et al. ve spojení se singulárem, v References chybí článek L. Duškové citovaný na str. 48).

Dotazy a poznámky k jednotlivostem

- Jak byly excerpovány příklady hypotetických podmínkových vět, lišil se postup v anglicko-české a v česko-anglické části excerptce?
- Podkapitola 2.4.2 konstatuje, že podmínkových vět je možné použít jako obsahových disjunktů (jakkoli je toto užití hodnoceno jako „somehow cumbersome“). Je toto užití podmínkových vět popsáno v sekundární literatuře? Uvedený příklad obsahuje větu příčinnou, *A Comprehensive Grammar of the English Language* (str. 1089) uvádí, že nepřímé podmínkové věty fungují jako stylové disjunktivy.
- Bylo by možné př. 30 na str. 46 pokládat za řečnickou podmínkovou větu (tvrzení ve vedlejší větě je zjevně pravdivé, a tak je prezentováno jako pravdivé i tvrzení věty hlavní – viz. *CGEL* str. 1095), mohlo by to mít vliv na překlad? (Jako podobný mi připadá příklad č. 35 v příloze.)
- Myslím, že *jestli* v př. 45 na str. 51 není protějškem *if – jestli* neuvozuje podmínkovou, ale obsahovou větu (ve významu *zda*).
- Poměr mezi *would* a *should* bychom měli sledovat jen v první osobě. V jiných osobách alternace není možná (str. 55).
- Mohlo by v př. 43 (příloha) mít na překlad vliv to, že se zřejmě jedná o stylový disjunkt?

Závěr

Jiřina Dunková se rozhodla pojednat o hypotetických podmínkových větách velmi široce, z různých hledisek. Přes některé metodologické nedostatky se jedná o zdařilou práci, na kterou by bylo zajímavé navázat jak v oblasti porovnání akademických a pedagogických mluvnic, tak v oblasti kontrastivního výzkumu podmínkových souvětí. Práci proto doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako velmi dobrou až výbornou.

V Praze 31.8.2011

PhDr. Markéta Malá, Ph.D.